

Regeringens proposition

2004/05:58

Ändringar i skogsvårdslagen

Prop.
2004/05:58

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Harpsund den 16 december 2004.

Göran Persson

Ulrica Messing
(Näringsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås följande ändringar i skogsvårdslagen (1979:429).

Om en skogsägare har ställt säkerhet för fullgörande av återväxtåtgärder enligt skogsvårdslagen och den skogsmark på vilken åtgärden skall vidtas överläts genom försäljning, byte eller gåva, är den som ställt säkerhet solidariskt med en ny ägare ansvarig för sådana kostnader som uppkommer om åtgärderna efter beslut av skogsvårdsstyrelsen utförs på ägarens bekostnad. Ansvaret skall vara begränsat till det belopp för vilket säkerhet ställts och upphör om en ny ägare ställer säkerhet för de ifrågasvarande återväxtåtgärdernas fullgörande och säkerheten godkänns av skogsvårdsstyrelsen.

En skogsvårdsstyrelse får bara kräva säkerhet i samband med en avverkning om det skäligen kan befaras att skogsägaren annars inte kommer att vidta återväxtåtgärder.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet påbörjar en avverkning innan en beslutad säkerhet har ställts och godkänts av skogsvårdsstyrelsen skall kunna dömas till ansvar.

Avverkning får inte ske förrän förvärvstillstånd meddelats enligt jordförvärvslagen (1979:230) i de fall tillstånd enligt denna lag krävs. Den som i ett sådant fall uppsåtligen eller av oaktsamhet påbörjar en avverkning innan tillstånd meddelats skall kunna dömas till ansvar.

Skogsvårdsstyrelsen får möjlighet att meddela undantag från kraven på ändamålsenlig avverkning för att bevara och utveckla natur- eller kulturmiljövärden.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2005.

I propositionen behandlas också frågor om bl.a. undantag från regeln om avgränsning av brukningsenhet.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429).....	4
3	Ärendet och dess beredning.....	7
4	Ekonomisk säkerhet för återväxtåtgärder.....	8
4.1	Bakgrund och gällande rätt	8
4.2	Solidariskt ansvar för en tidigare ägare som ställt säkerhet för återväxtåtgärder	9
4.3	Förutsättningar för krav på säkerhet	12
4.4	Straff för avverkning i strid med 36 § skogsvårdslagen ...	14
5	Krav på förvärvstillstånd före avverkning.....	15
5.1	Jordförvärvslagens regler om förvärvstillstånd	15
5.2	Överväganden och förslag	16
6	Avverkning av skog.....	17
7	Brukningseenhet.....	19
8	Högsta tillåtna areal för föryngringsavverkning.....	20
9	Straffansvar vid handel m.m. med skogsvårdsmaterial.....	22
10	Konsekvenser och ikraftträdande m.m.	23
10.1	Konsekvenser av förslagen	23
10.2	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	24
11	Författningskommentar	25
Bilaga 1	Förteckning över remissinstanserna till rapporten Skog till nytta för alla	30
Bilaga 2	Sammanfattning av utredarens förslag	31
Bilaga 3	Lagförslaget i utredarens rapport.....	33
Bilaga 4	Förteckning över remissinstanserna till utredarens rapport ..	35
Bilaga 5	Lagförslaget i Skogsstyrelsens rapport.....	36
Bilaga 6	Förteckning över remissinstanserna till Skogsstyrelsens rapport.....	38
Bilaga 7	Lagrådsremissens lagförslag	39
Bilaga 8	Lagrådets yttrande	42
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 16 december 2004	44

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2004/05:58

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429).

2 Förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429)

Härigenom föreskrivs i fråga om skogsvårdslagen (1979:429)¹ dels att 8, 10, 36 och 38 §§ skall ha följande lydelse, dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 10 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

Skogsmarkens ägare är ansvarig för anläggning och vård av ny skog.

Om säkerhet ställts för fullgörande av återväxtåtgärder enligt 36 § och den skogsmark på vilken åtgärderna skall vidtas överläts genom försäljning, byte eller gåva, är den som ställt säkerhet solidariskt med en senare ägare ansvarig för kostnader som uppkommer om åtgärderna efter beslut av skogsvårdsstyrelsen enligt 35 § fjärde stycket utförs på ägarens bekostnad.

Ansvar enligt andra stycket är begränsat till det belopp för vilket säkerhet ställts. Ansvaret för den som ställt säkerhet upphör om en ny ägare ställer säkerhet för de ifrågavarande återväxtåtgärdernas fullgörande och säkerheten godkänns av skogsvårdsstyrelsen.

Om det finns särskilda skäl får skogsvårdsstyrelsen i andra fall än som anges i tredje stycket besluta att en tidigare ägares ansvar för återväxtåtgärderna skall bortfalla.

10 §²

Avverkning på skogsmark skall vara ändamålsenlig för återväxt av ny skog eller främja skogens utveckling.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får till skydd för den yngre skogen föreskriva att trädbestånd under en viss ålder inte får avverkas samt meddela föreskrifter om hur avverkning skall bedrivas för att tillgodose kraven enligt första stycket.

¹ Lagen omtryckt 1993:553.

² Senaste lydelse 1998:1538.

För att möjliggöra försöksverksamhet får skogsvårdsstyrelsen i särskilda fall medge undantag från första stycket.

För att möjliggöra försöksverksamhet *eller för att bevara och utveckla natur- eller kulturmiljövärden* får skogsvårdsstyrelsen i särskilda fall medge undantag från första stycket.

10 a §

Om tillstånd enligt jordförvärvslagen (1979:230) krävs vid förvärv av fastighet, får förvärvaren inte påbörja avverkning förrän sådant tillstånd meddelats.

Om det finns särskilda skäl får skogsvårdsstyrelsen medge undantag från första stycket.

36 §³

Om en avverkning föranleder förhållandevis dyra återväxtåtgärder i större omfattning, får skogsvårdsstyrelsen i samband med avverkningen besluta att säkerhet skall ställas för fullgörandet av åtgärderna.

Om en avverkning föranleder förhållandevis dyra återväxtåtgärder i större omfattning, får skogsvårdsstyrelsen i samband med avverkningen besluta att säkerhet skall ställas för fullgörandet av åtgärderna, *om det skäligen kan befaras att åtgärderna annars inte blir vidtagna. Säkerheten skall avse de kostnader som skogsvårdsstyrelsen får ta ut enligt 8 § andra stycket och 35 § fjärde stycket.*

Säkerhet får även krävas som villkor för tillstånd enligt 16 § eller enligt 27 § första stycket.

Avverkning som avses i första stycket får påbörjas först när säkerhet ställts och godkänts av skogsvårdsstyrelsen.

Har skogsvårdsstyrelsen enligt första stycket beslutat att säkerhet skall ställas, får avverkningen inte påbörjas förrän säkerheten har ställts och godkänts av skogsvårdsstyrelsen.

Ställs inte säkerhet i fall som avses i första stycket, får skogsvårdsstyrelsen meddela förbud att avverka skog på brukningsenheten utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd.

38 §

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 7 § första stycket, 10 § andra stycket, 11 §, 20 § eller 29 § första stycket,

2. bryter mot 10 § första stycket, 2. bryter mot 10 § första stycket eller 10 a §,

³ Senaste lydelse 1998:1538.

3. bryter mot 16 § första stycket eller mot villkor som gäller avverkning och som har meddelats med stöd av 16 § tredje stycket, 18 § andra stycket eller 21 § tredje stycket,

4. bryter mot avverkningsförbud som avses i 36 §, 4. bryter mot 36 § *tredje stycket* eller *avverkningsförbud som avses i 36 § fjärde stycket*,

5. inte fullgör anmälningsskyldighet som har föreskrivits med stöd av 14 §,

6. inte rättar sig efter ett föreläggande eller bryter mot ett förbud som har meddelats för att 31 § eller en föreskrift enligt 30 § skall följas,

7. genom avverkning eller andra åtgärder bryter mot 25 § första stycket första meningen, 27 § första stycket eller mot ett beslut om avverkning som har meddelats med stöd av 27 § tredje stycket.

I ringa fall döms inte till ansvar.

Den som inte har rättat sig efter ett vitesföreläggande eller som har överträtt ett vitesförbud döms inte till ansvar enligt denna lag för en gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2005.

2. Har skogsvårdsstyrelsen före ikraftträdandet beslutat att säkerhet skall ställas enligt 36 § första stycket, gäller 8 § i sin äldre lydelse.

3 Ärendet och dess beredning

Regeringen gav den 14 december 2000 i regleringsbrev Skogsstyrelsen i uppdrag att lämna underlag för fördjupad prövning av skogsvårdsorganisationens verksamhet för perioden 2003 t.o.m. 2006. Uppdraget redovisades den 7 januari 2002 i rapporten – Skogsstyrelsens underlag för fördjupad prövning 2003–2006 ”Skog till nytta för alla”. Rapporten innehåller bl.a. förslag om att undantagsmöjligheten i 10 § skogsvårdslagen (1979:429) utvidgas så att undantag även skall kunna medges för att bevara eller utveckla särskilda naturvärden.

Rapporten har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 1*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Näringsdepartementet (dnr N2002/172/ESB).

Näringsdepartementet uppdrog den 27 juni 2002 åt f.d. justitierådet Staffan Vängby att utvärdera möjligheten och konsekvenserna av att knyta säkerhet för återväxtåtgärder enligt 36 § skogsvårdslagen till fastigheten.

Uppdraget redovisades i en rapport som inkom till Näringsdepartementet i augusti 2002. I rapporten (nedan kallad utredarens förslag) föreslås att vid en överlåtelse av en fastighet skall den tidigare ägaren stå kvar med ett solidariskt ansvar för de återväxtåtgärder som denne ställt säkerhet för. Säljaren och köparen får vid överlåtelsen förhandla om hur kostnaderna för de aktuella återväxtåtgärderna skall fördelas dem emellan. Utredaren konstaterar att tillämpningen av 36 § skogsvårdslagen i dag varierar mellan olika skogsvårdsstyrelser och han föreslår att det tydliggörs under vilka förutsättningar som säkerhet kan utkrävas. En sammanfattning av utredarens förslag finns i *bilaga 2*. Utredarens lagförslag finns i *bilaga 3*.

Utredarens förslag har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Näringsdepartementet (dnr N2002/8075/ESB).

Under våren 2003 tillsattes en arbetsgrupp inom Regeringskansliet med representanter från Justitiedepartementet, Jordbruksdepartementet, Miljödepartementet och Näringsdepartementet samt Skogsstyrelsen för att bereda utredarens förslag vidare. Målsättningen var att hitta en effektiv och praktisk modell för ställande av säkerhet som fungerar även vid ändrade förhållanden för fastigheten som t.ex. ägarbyte, och för att analysera möjliga vägar att motverka exploaterande fastighetsförvärv. Som ett resultat av det arbetet kom Skogsstyrelsen den 31 oktober 2003 in med ett reviderat förslag till ändringar i skogsvårdslagen och skogsvårdsförordningen (1993:1096), i syfte att motverka exploaterande fastighetsförvärv. Lagförslaget i rapporten finns i *bilaga 5*. Förslaget har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 6*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Näringsdepartementet (dnr N2003/7668/ESB).

I propositionen föreslås även ändringar i skogsvårdslagen, föranledda av att det vid domstolsprövning har visat sig att bestämmelsen i 36 § tredje stycket om att en avverkning, som avses i paragrafens första stycke, får påbörjas först när säkerhet ställts och godkänts av skogsvårdsstyrelsen inte har ansetts omfattas av straffbestämmelserna i 38 §. Under

beredningen av ärendet i denna del har synpunkter inhämtats från Göta hovrätt, Riksåklagaren, Skogsstyrelsen, Skogsindustrierna och LRF Skogsägarna. Prop. 2004/05:58

Lagrådet

Regeringen beslutade den 14 oktober 2004 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 7*.

Lagrådets yttrande finns i *bilaga 8*.

Regeringen har följt Lagrådets förslag och synpunkter. Lagrådets synpunkter behandlas i avsnitt 4.2 och 10.2 samt i författningskommentaren. Vidare har vissa redaktionella ändringar gjorts i lagtexten.

4 Ekonomisk säkerhet för återväxtåtgärder

4.1 Bakgrund och gällande rätt

Under 1990-talet uppmärksammades i massmedia ett antal fall av så kallade exploaterande fastighetsförvärv. Sådana förvärv innebär att en skogsfastighet förvärvas för att avverkas och säljas utan att återväxtåtgärder blir vidtagna. Förhållandet sattes i samband med den då genomförda liberaliseringen av jordförvärvslagen (1979:230), vilken öppnade för nya kategorier av fastighetsköpare som i vissa fall inte hade tillräckliga kunskaper om skogliga förhållanden eller förankring i skogsnäringen.

Skogsstyrelsen presenterade 1998 en studie över omfattningen av exploaterande förvärv. I analysen framhölls att sådana förvärv totalt sett inte berör så stora arealer men att de i de enskilda fallen får stor uppmärksamhet och att de ibland får negativa konsekvenser för orten i fråga. Senare uppgifter bekräftar att omfattningen av exploaterande förvärv totalt sett är ett begränsat problem. Skogsvårdslagen (1979:429) har skärpts i omgångar för att motverka förfarandet.

Möjligheten för en skogsägare att genom överlåtelse av sin fastighet slippa från både ansvaret för återväxtåtgärder och, i de fall där denne ställt säkerhet för fullgörande av åtgärderna, få tillbaka ställd säkerhet har under senare år ansetts vara en omständighet som underlättar de exploaterade förvärven.

Gällande rätt

Enligt 36 § skogsvårdslagen får en skogsvårdsstyrelse i samband med en avverkning som föranleder förhållandevis dyra återväxtåtgärder i större omfattning besluta att säkerhet skall ställas för fullgörandet av åtgärderna. Avverkningen får inte påbörjas förrän säkerhet ställts och godkänts av skogsvårdsstyrelsen. Om säkerhet inte ställs får skogsvårdsstyrelsen meddela förbud att avverka skog på brukningsenheten utan dess tillstånd. Säkerheten är till för att täcka de kostnader som kan uppstå för skogsvårdsstyrelsen om den blir tvungen att själv utföra återväxtåtgärder.

gårderna enligt 35 § fjärde stycket skogsvårdslagen. Ett sådant förfarande kan enligt lagen tillgripas om någon inte rättar sig efter ett föreläggande.

Enligt 8 § skogsvårdslagen är det skogsmarkens ägare som är ansvarig för anläggande och vård av ny skog. Det har medfört att en säkerhet som ställts för återväxtåtgärder av en skogsägare för en avverkning förfaller vid en överlåtelse av fastigheten. Överlåtaren är ju i egenskap av före detta ägare inte längre ansvarig för återväxtåtgärderna. Den nye ägaren kan inte heller avkrävas säkerhet för avverkningar som en tidigare ägare har vidtagit eftersom säkerhet bara får krävas i samband med en avverkning.

4.2 Solidariskt ansvar för en tidigare ägare som ställt säkerhet för återväxtåtgärder

Regeringens förslag: Om säkerhet ställts för fullgörande av återväxtåtgärder enligt skogsvårdslagen och den skogsmark på vilken åtgärderna skall vidtas överläts genom försäljning, byte eller gåva, är den som ställt säkerhet solidariskt med en senare ägare ansvarig för kostnader som uppkommer om åtgärderna efter beslut av skogsvårdsstyrelsen utförs på ägarens bekostnad.

Det solidariska ansvaret skall vara begränsat till det belopp för vilket säkerhet ställts. Ansvaret för den som ställt säkerhet upphör om en ny ägare ställer säkerhet för de ifrågavarande återväxtåtgärdernas fullgörande och säkerheten godkänns av skogsvårdsstyrelsen.

Om det finns särskilda skäl får skogsvårdsstyrelsen även i andra fall besluta att en överlåtares ansvar för återväxtåtgärderna skall bortfalla.

Utredarens förslag: I rapporten föreslås att en skogsägare som har ställt säkerhet för fullgörande av återväxtåtgärder enligt skogsvårdslagen och som överlåter den skogsmark på vilken åtgärderna skall vidtas skall vara solidariskt med en ny ägare ansvarig för sådana kostnader som uppkommer om åtgärderna efter beslut av skogsvårdsstyrelsen utförs på ägarens bekostnad.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser som yttrat sig över förslaget har lämnat det utan erinran. Några remissinstanser har avstyrkt förslaget. *Skogsstyrelsen* har avstyrkt bl.a. med hänvisning till att förslaget skulle kunna leda till problem vid avtalsskrivandet vid en fastighetsöverlåtelse med efterföljande konflikter mellan överlåtare och förvärvare. Problem skulle även kunna uppstå vid handläggningen hos de olika skogsvårdsstyrelserna. *Kammarrätten i Sundsvall* anser att förslaget inte borde läggas till grund för lagstiftning innan de skattemässiga konsekvenserna och behovet av övergångsbestämmelser har utretts. *Sveriges lantbruksuniversitet* anser att den föreslagna förändringen i viss mån strider mot 1993 års skogspolitiska beslut att ge markägarna ökat förtroende och ansvar och att ansvaret i första hand skall läggas på köparen att kontrollera fastighetens värde och skogsvårdslagens innebörd.

Skogsstyrelsens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av de remissinstanser som har yttrat sig har tillstyrkt förslaget eller inte haft några invändningar mot det.

Jordbruksverket delar uppfattningen att exploaterande förvärv är skadliga för normbildningen i skogsbruket och anför att dessa förvärv i vissa fall är kopplade till moms- och skattebedrägerier. *Skogsindustrierna* anser det positivt att försöka begränsa de negativa effekterna av oseriösa skogsbrukares agerande och att detta är av allmänt intresse även om antalet fall är få. *Riksåklagaren* framhåller att kravet på solidariskt ansvar kan medföra en ökad medvetenhet om de skyldigheter som tidigare lätt kunnat kringgås. *LRF Skogsägarna* tillstyrker förslaget och anser att genom ändringen läggs ett större ansvar på säljaren att medverka till goda återväxter efter egna slutavverkningar. *Svenska Bankföreningen* tillstyrker förslaget men påpekar samtidigt att det i rapporten inte lämnas någon anvisning för hur det praktiskt skall gå till vid ställande av säkerhet från förvärvarens sida.

Skälen för regeringens förslag

När man talar om exploaterande skogsbruk är det viktigt att framhålla att problemet i de allra flesta fall inte är de avverkningar som det leder till utan att skogsägaren drar sig undan sin skyldighet att utföra återväxtåtgärder till följd av en avverkning. I det följande avses med exploaterande skogsbruk de fall där en person som innehar eller köper en skogsfastighet, på begäran ställer säkerhet för återväxtåtgärder och sedan gör stora avverkningar men därefter säljer fastigheten och får tillbaka säkerheten utan att återväxtåtgärder har vidtagits.

I realiteten är det bara i ett begränsat antal fall årligen som säkerheten behöver lämnas tillbaka för att en fastighet sålts. För skogsbrukets del har dessa fall av den orsaken en större betydelse från kvalitativ än från kvantitativ synpunkt. I enskilda fall kan beteendet emellertid utgöra en risk för att skogen utnyttjas kortsiktigt och att den långsiktiga hushållningsprincipen åsidosätts. Förfarandet riskerar dessutom att få en negativ inverkan på den allmänna moralen inom skogsbruket. Mot bakgrund härav och då dessa förfaranden inte hör hemma i ett ansvarsfullt skogsbruk enligt skogspolitikens intentioner anser regeringen att de bör stävjas.

En tidigare ägares ansvar för återväxtåtgärder kvarstår om inte ny säkerhet ställs

En förutsättning för vissa av fallen med exploaterande skogsbruk är, som nämnts ovan, möjligheten för en ägare att genom en överlåtelse av en fastighet efter det att avverkning skett både slippa från ansvaret för återväxtåtgärder och att få tillbaka en ställd säkerhet. Ett sätt att ta bort fördelarna med ett sådant handlande skulle därför vara att den som genomfört avverkningen skulle var skyldig att vidta återväxtåtgärderna oavsett om han var ägare till fastigheten eller inte.

En sådan lösning skulle dock strida mot bestämmelsen i 8 § skogsvårdslagen om att det bara är ägaren till en fastighet som är ansvarig för anläggning av ny skog. Bestämmelsen är en av hörnstenarna i skogsvårdslagen och kan enligt regeringen inte frångås.

Att det bara är ägaren till en fastighet som kan vidta återväxtåtgärder utgör dock inte hinder för att en tidigare ägare står kvar med ett ekonomiskt ansvar för de återväxtåtgärder som han eller hon ställt säkerhet för. Om det finns kvar ett ekonomiskt ansvar behöver inte heller en av en tidigare ägare ställd säkerhet återlämnas. Eftersom det är ägaren som har huvudansvaret för återväxtåtgärderna bör en tidigare ägares ansvar vara solidariskt. Ansvaret bör dock bara kunna göras gällande i samma situation som den ställda säkerheten skulle komma att tas i anspråk, dvs. för det fall skogsvårdsstyrelsen tvingas vidta åtgärderna på ägarens bekostnad.

Syftet med ett solidariskt ansvar för en tidigare ägare är främst att komma åt de personer som kan förväntas att kort tid efter en avverkning överlåta fastigheten utan att ha återplanterat. Av den anledningen bör det solidariska ansvaret bara uppkomma om överlåtelsen sker genom försäljning, byte eller gåva. Andra fång som t.ex. arv och bodelning bör inte omfattas då den bakomliggande orsaken till sådana fång inte är att avyttra fastigheten för att slippa från återväxtåtgärder.

Att en tidigare ägares ansvar utsträcks på föreslaget sätt kan självfallet innebära vissa olägenheter. En tidigare ägare kan ju, som nämnts, inte själv vidta åtgärderna på en senare ägares mark för att på det sättet få tillbaka säkerheten. Om en senare ägare inte vidtar återväxtåtgärderna inom rimlig tid kan det medföra att en tidigare ägare får stå ute med säkerheten under lång tid. Ett sätt att eliminera dessa olägenheter skulle vara att en senare ägare av fastigheten gavs en möjlighet att ställa ny säkerhet för de ifrågavarande åtgärderna. Om säkerheten godkänns av skogsvårdsstyrelsen, skulle det solidariska ansvaret för en tidigare ägare som ställt säkerhet kunna upphöra och därmed också den av honom eller henne ställda säkerheten återlämnas. Fördelen med en sådan lösning är att säkerheten i praktiken skulle komma att vara ställd av den som vid varje tidpunkt är ägare till fastigheten och som i den egenskapen skall utföra de återväxtåtgärder, eller i vart fall bekosta dem, som säkerheten avser. När en senare ägare väl har vidtagit återväxtåtgärderna återgår säkerheten.

Lagrådet har påpekat att det inte med önskvärd tydlighet av lagtexten framgår att det solidariska ansvaret gäller även om skogsmarken överlåts vidare och att detta inte heller har utvecklats i den allmänna motiveringen eller i författningskommentaren.

Regeringen vill därför understryka att avsikten är att det solidariska ansvaret inte skall upphöra förrän återväxtåtgärderna har vidtagits eller att skogsvårdsstyrelsen befriar en tidigare ägare från det solidariska ansvaret i enlighet med vad som föreslås nedan. Det innebär samtidigt att om en ny ägare ställer säkerhet för återväxtåtgärder i stället för en tidigare ägare blir denne i sin tur solidariskt ansvarig om han eller hon överlåter fastigheten innan åtgärderna har vidtagits.

Det kan naturligtvis göras gällande att det kan uppfattas som betungande för en ny ägare att behöva ställa säkerhet för återväxtåtgärder. Säkerheten motsvaras ju inte av något motsvarande värde på fastigheten. Mot detta kan ställas att en köpare eller annan förvärvare av en skogsfastighet på vilken det föreligger skyldighet att anlägga ny skog måste ha en ekonomisk situation som gör det möjligt för honom eller henne att finansiera nödvändiga återväxtåtgärder. Skogsägaren bör då också ha möjlighet att ställa säkerhet för dessa.

Regeringen gör därför bedömningen att varken en tidigare ägares ansvar eller en ny säkerhet bör innebära något problem vid de förhandlingar som förutsätts föras mellan parterna i samband med en överlåtelse av en fastighet. Förekomsten av ett solidariskt ansvar för en tidigare ägare torde inte heller innebära några problem vid senare överlåtelser.

Hur det i praktiken skall gå till vid ställandet av en ny säkerhet från en förvärvares sida får lösas avtalsvägen mellan parterna. En fördel med den föreslagna regleringen är att frågor om återväxtåtgärder och säkerhet, med all sannolikhet, i framtiden kommer att ingå som en naturlig del i de förhandlingar som föregår en fastighetsöverlåtelse.

Det finns anledning anta att i de allra flesta fall så kommer en ny ägare att ställa säkerhet. Därmed kommer det bara vara i något enstaka fall som en tidigare ägare kommer att stå kvar med ett ekonomiskt ansvar för återväxtåtgärderna gentemot senare ägare. I de fall så sker kan förhållandet emellertid bli bestående under en inte obetydlig tidsrymd. Om det i ett sådant fall, till följd av någon efterkommande händelse, skulle uppstå en situation där ett fortsatt solidariskt ansvar skulle anses som stötande, bör skogsvårdsstyrelsen ha en möjlighet att befria en tidigare ägare från fortsatt ansvar. Det är dock viktigt att understryka att en sådan befrielse inte påverkar eventuella avtal mellan en tidigare ägare och en ny ägare om fördelning av kostnaderna dem emellan.

Regeringen föreslår således att det i skogsvårdslagen införs bestämmelser om att i de fall som säkerhet ställts för fullgörande av återväxtåtgärder och den skogsmark på vilken åtgärderna skall vidtas överläts genom försäljning, byte eller gåva, är den som ställt säkerheten solidariskt med en senare ägare ansvarig för de kostnader som skogsvårdsstyrelsen kan få om den tvingas vidta återväxtåtgärderna på fastighetsägarens bekostnad. Det solidariska ansvaret upphör och säkerheten återlämnas om en senare ägare ställer ny säkerhet för de ifrågavarande återväxtåtgärderna och säkerheten godkänns av skogsvårdsstyrelsen. Om det finns särskilda skäl får skogsvårdsstyrelsen även i annat fall besluta att en tidigare ägares ansvar för återväxtåtgärderna skall bortfalla. Det kan som ovan nämnts uppstå situationer där det framstår som stötande att låta det solidariska ansvaret kvarstå. Detta utvecklas närmare i författningskommentaren, se avsnitt 11.

4.3 Förutsättningar för krav på säkerhet

Regeringens förslag: En skogsvårdsstyrelse får kräva säkerhet för återväxtåtgärder av en skogsägare bara om det skäligen kan befaras att åtgärderna annars inte blir vidtagna.

Utredarens förslag: I rapporten föreslås en bestämmelse om att det skall krävas särskilda skäl, som är hänförliga till vissa närmare angivna förhållanden, för att säkerhet skall få krävas.

Remissinstanserna: En majoritet av de remissinstanser som har yttrat sig har tillstyrkt förslaget eller inte haft några invändningar mot det. Några remissinstanser har haft synpunkter av lagteknisk karaktär.

Skogsstyrelsens förslag: Skogsstyrelsen har inte lämnat något förslag avseende förutsättningar för krav på säkerhet.

Remissinstanserna: Flera av remissinstanserna har, liksom tidigare, pekat på att det förekommer skillnader i tillämpningen av 36 § skogsvårdslagen mellan olika skogsvårdsstyrelser. *Jordbruksverket* och *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* anser att Skogsstyrelsen genom allmänna råd eller på annat sätt bör se till att en mer enhetlig tillämpning av reglerna kommer till stånd. *LRF Skogsägarna* anser att systemet med krav på säkerhet bör göras mer likformigt i landet och så långt möjligt koncentreras till sådana fall där det finns uppenbara skäl att ställa säkerhet. Liknande synpunkter framförs av *Skogsindustrierna*. *Kammarrätten i Sundsvall* anser att det bör göras ett förtydligande i 36 § av i vilka fall som säkerhet kan krävas.

Skälen för regeringens förslag: Av 36 § första stycket skogsvårdslagen följer att om en avverkning föranleder förhållandevis dyra återväxtåtgärder i större omfattning, får skogsvårdsstyrelsen i samband med avverkningen besluta att säkerhet skall ställas för fullgörandet av åtgärderna. Bestämmelsen har i sak haft samma lydelse sedan den nuvarande skogsvårdslagen trädde i kraft den 1 januari 1980 (prop. 1978/79:110, bet. 1978/79:JoU30, rskr. 1978/79:387).

Skogsvårdsstyrelserna tillämpar bestämmelserna om säkerhet på olika sätt vilket några remissinstanser också påpekat. Att så är fallet bekräftas bl.a. i utredarens rapport, där det framgår att det finns två skilda uppfattningar hos skogsvårdsstyrelserna om när säkerhet bör krävas. De olika uppfattningarna kan indelas i en generell och en selektiv metod. Den generella metoden innebär att säkerhet krävs av alla skogsägare som vill avverka över en viss areal och att storleken på säkerheten sätts i relation till avverkningens omfattning och kostnaderna för åtgärderna. Den selektiva metoden innebär att man framför allt tar hänsyn till skogsägarens trovärdighet, tidigare avverkningar och tidigare brister i fråga om återväxtåtgärder. Motiveringen för den generella metoden är att skogsvårdsstyrelsen vill behandla alla lika och inte göra några personutredningar. Motiveringen för den selektiva metoden är att skogsvårdsstyrelsen inte vill visa misstroende mot skötsamma skogsägare som bedriver ett långsiktigt skogsbruk genom att avkräva dem säkerhet som en metod för att komma till rätta med missförhållanden.

Regeringen har i och för sig förståelse för båda metoderna. Det är emellertid inte försvarbart att tillämpningen av samma bestämmelse skiljer sig åt på ett så avgörande sätt mellan olika skogsvårdsstyrelser. Regeringen noterar också att Skogsstyrelsen i ett beslut den 16 mars 2004 (dnr 1120/03 3.30) ändrat sin tidigare praxis om när säkerhet bör krävas och uttalat att det, förutom att det skall röra sig om en avverkning av större omfattning som föranleder kostsamma återväxtåtgärder, även skall "föreligga någon omständighet som ger anledning till antagande att det i det enskilda fallet föreligger en risk för att erforderliga återväxtåtgärder inte skall bli vidtagna". Med hänsyn härtill, och den utvidgning av skogsvårdslagens bestämmelser om ansvar för återväxtåtgärder som föreslagits i föregående avsnitt, anser regeringen att det finns skäl att överväga om det behövs en precisering av i vilka fall som säkerhet bör få krävas.

Vid bedömningen av när en skogsvårdsstyrelse skall få fatta beslut om säkerhet enligt 36 § bör man ta hänsyn till hur bestämmelsen är utformad. Enligt ordalydelsen är säkerheten en betalningssäkring för det

fall en skogsvårdsstyrelse tvingas vidta återväxtåtgärder på en försumlig skogsägares bekostnad. Att så sker är emellertid utomordentligt ovanligt, om det överhuvudtaget förekommer. I praktiken har säkerheten i stället kommit att fungera som ett påtryckningsmedel på en skogsägare att vidta nödvändiga återväxtåtgärder.

Som nämnts i föregående avsnitt gör sig behovet av säkerhet gällande när det gäller fastighetsägare som kan förväntas ha för avsikt att efter en avverkning överlåta fastigheten utan att ha vidtagit nödvändiga återväxtåtgärder. Andra exempel på situationer där det bör vara motiverat att kräva säkerhet är om en skogsägare misskött återväxtåtgärder efter tidigare avverkningar, eller om skogsvårdsstyrelsen har kännedom om en skogsägares tidigare verksamhet som ger anledning anta att återväxtåtgärder inte kommer att bli vidtagna om inte säkerhet ställs. Det kan bl.a. röra sig om en ägare som tidigare utövat en helt annan form av verksamhet under mindre godtagbara förhållanden, t.ex. varit föremål för upprepade konkurser eller underlåtit att betala skatt.

I mer normala fall av skogsinnehav, där ägaren kan förväntas behålla sin fastighet och där det i samband med avverkningen inte finns något som talar för att återväxtåtgärder inte kommer att vidtas, är behovet av säkerhet inte lika påkallat. I sådana fall torde, för det fall återväxtåtgärder inte skulle vidtas, de möjligheter till förelägganden och vite som en skogsvårdsstyrelse har enligt 35 § normalt vara tillräckliga för att förmå skogsägaren att vidta nödvändiga åtgärder. Mot att kräva säkerhet i de sistnämnda fallen talar också det förhållandet att en skogsägare enligt skogsvårdslagen inte är tvingad att återplantera förrän tre år gått räknat från avverkningen.

Mot bakgrund av det anförda anser regeringen att det finns anledning att skärpa reglerna om i vilka fall som säkerhet skall få krävas. I fortsättningen bör säkerhet bara få krävas om det, förutom att det skall vara fråga om en avverkning av större omfattning som föranleder kostsamma återväxtåtgärder, skäligen kan befaras att åtgärderna annars inte blir vidtagna.

4.4 Straff för avverkning i strid med 36 § skogsvårdslagen

Regeringens förslag: Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet påbörjar en avverkning innan en beslutad säkerhet har ställts och godkänts av skogsvårdsstyrelsen skall kunna dömas till ansvar.

Förbudet mot att påbörja en avverkning i 36 § tredje stycket innan säkerhet ställts och godkänts av skogsvårdsstyrelsen skall bara avse fall där en skogsvårdsstyrelse fattat beslut om att säkerhet skall ställas.

Utredarens och Skogsstyrelsens förslag: Förslagen behandlas varken i utredarens eller i Skogsstyrelsens rapport.

Remissinstanserna: Förslaget har beretts under hand och synpunkter inhämtats från *Göta hovrätt*, *Riksåklagaren*, *Skogsstyrelsen*, *Skogsindustrierna* och *LRF Skogsägarna* som har lämnat förslaget utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 38 § första stycket 4 skogsvårdslagen döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot ett

avverkningsförbud som avses i 36 § till böter eller fängelse i högst sex månader. Bestämmelsen har nyligen prövats i domstol med avseende på en skogsägare som i strid med 36 § tredje stycket påbörjat en avverkning innan skogsvårdsstyrelsen hade godkänt en ställd säkerhet. Såväl tingsrätt som hovrätt ogillade åtalet och uttalade att straffbestämmelsen bara omfattar överträdelse mot ett av skogsvårdsstyrelsen meddelat förbud enligt 36 § fjärde stycket.

Bestämmelsen i 36 § tredje stycket trädde i kraft den 1 januari 1999. I propositionen med förslag till ändringen (prop. 1997/98:158) angavs bl.a. att skogsvårdslagen borde kompletteras med en bestämmelse som gjorde det möjligt för skogsvårdsstyrelsen att efter ett beslut om ställande av säkerhet godkänna en ställd säkerhet innan en avverkning fick påbörjas. Det poängterades därvid särskilt att den bestämmelse som fanns om möjlighet att besluta om avverkningsförbud på hela brukningsenheten (nuvarande fjärde stycket) inte i praktiken kunde användas för att hindra en avverkning i ett fall där beslutad säkerhet inte kom att ställas innan avverkningen påbörjades. Frågan om straffansvar berördes inte i samband med lagändringen.

Om en skogsägare kan påbörja en avverkning innan skogsvårdsstyrelsen godkänt en ställd säkerhet utan risk för påföljd kommer bestämmelserna om säkerhet för fullgörande av återväxtåtgärder inte att kunna fungera som det är tänkt. Regeringen anser därför att det bör tydliggöras i 38 § första stycket 4 att straffansvaret omfattar såväl avverkningar som sker i strid med tredje stycket som avverkningsförbud som avses i fjärde stycket i 36 §.

Enligt ordalydelsen av 36 § tredje stycket följer att avverkning som avses i första stycket får påbörjas först när säkerhet ställts och godkänts av skogsvårdsstyrelsen. För att förbudet mot att påbörja en avverkning i 36 § tredje stycket skall aktualiseras måste skogsvårdsstyrelsen emellertid ha fattat ett beslut om att säkerhet skall ställas. För att tydliggöra detta förhållande bör det i 36 § tredje stycket anges att i de fall som skogsvårdsstyrelsen enligt första stycket har beslutat att säkerhet skall ställas, får avverkningen inte påbörjas förrän säkerheten har ställts och godkänts av skogsvårdsstyrelsen.

5 Krav på förvärvstillstånd före avverkning

5.1 Jordförvärvslagens regler om förvärvstillstånd

Tillstånd enligt jordförvärvslagen (1979:230) krävs i vissa fall då fysisk person förvärvar fastighet inom område som är glesbygd eller omarronderingsområde enligt bilaga till jordförvärvsförordningen (1991:736). För juridisk person krävs tillstånd enligt jordförvärvslagen vid förvärv inom hela landet. Om förvärvstillstånd vid prövningen av en ansökan nekas blir köpet ogiltigt.

Jordförvärvslagen gäller vid vissa uppräknade förvärv av fastigheter taxerade som lantbruksenheter. Det finns dock undantag vid bl.a. förvärv från nära släkting, vilket innebär att lagen omfattar en begränsad del av marknaden för lantbruksenheter.

Ett förvärv kan även genomföras inom ramen för en lantmäteriförrättning enligt fastighetsbildningslagen (1970:988). I 5 kap. 20 § och 10 kap. 3 § andra stycket fastighetsbildningslagen finns bestämmelser om att lantmäterimyndigheten skall underställa vissa förvärv i samband med fastighetsreglering eller avstyckning tillståndsmyndighetens prövning enligt jordförvärvslagen.

Den som i minst ett halvår varit bosatt i glesbygd inom den kommun där fastigheten är belägen behöver inte ansöka om tillstånd. Detsamma gäller den som i ett särskilt åtagande förbinder sig att bosätta sig på fastigheten inom ett år från förvärvet och därefter bo på den i fem år.

5.2 Överväganden och förslag

Regeringens förslag: Det införs en bestämmelse i skogsvårdslagen som innebär att i de fall där det krävs tillstånd enligt jordförvärvslagen vid förvärv av fastighet får avverkning inte påbörjas av förvärvaren förrän sådant tillstånd meddelats. Om det finns särskilda skäl får skogsvårdsstyrelsen medge undantag från kravet på tillstånd.

Den som uppsåtligen eller av oaksamhet påbörjar en avverkning innan förvärvstillstånd meddelats enligt jordförvärvslagen i de fall där sådant tillstånd krävs skall kunna dömas till ansvar.

Skogsstyrelsens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet av de remissinstanser som har yttrat sig har tillstyrkt förslaget eller inte haft några invändningar mot det. *Jordbruksverket* anför dock att möjligheten för skogsvårdsstyrelsen att medge undantag bör utformas mer restriktivt samt att det bör övervägas om den föreslagna ändringen bör kombineras med en ändring av jordförvärvslagens bestämmelser om bosättningsplikt. *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* anför att ett effektivare sätt skulle vara att ställa krav på uppvisande av lagfart för att få tillstånd att avverka. *Länsstyrelsen i Västerbottens län* framför liknande synpunkter och anser dessutom, i likhet med *Länsstyrelsen i Västernorrlands län*, att det finns ett behov av en kompletterande översyn av jordförvärvslagens regler om bosättningsplikt.

Skälen för regeringens förslag: Inga regler hindrar för närvarande att en förvärvshandling vid ett förvärv av en skogsfastighet är utformad så att den nye ägaren får avverka skog, trots att förvärvstillstånd inte har erhållits. Om förvärvstillstånd sedan nekats blir förvärvet, som angetts i föregående avsnitt, ogiltigt och fastigheten återgår till överlåtaren. Dessa förhållanden har ibland utnyttjats för att genomföra avverkningar trots att köpet sedan blir ogiltigt, vilket leder till ekonomisk skada för överlåtaren. För att förhindra sådana ageranden bör, i de fall där det krävs förvärvstillstånd enligt jordförvärvslagen, en avverkning inte få påbörjas av den nye ägaren förrän förvärvstillstånd meddelats.

Det bör emellertid framhållas att även med en sådan bestämmelse är skogsvårdsstyrelsens möjligheter att förhindra avverkning i praktiken kopplad till anmälan om och ansökan om tillstånd till föryngringsavverkning. Annan avverkning kommer normalt inte till skogsvårdsstyrelsens

kännedom. Regeringen anser ändå att det är rimligt att inte tillåta någon typ av avverkning innan förvärvstillstånd lämnats.

För fastighetsmarknadens parter bedöms den föreslagna ändringen normalt inte leda till några olägenheter av betydelse. I enstaka fall kan dock olägenheter uppstå vid lång handläggningstid av ett lantmäteri- eller jordförvärvsärende. Om det i ett sådant fall genom annan utredning är klarlagt att förvärvstillstånd kan beviljas och att förvärvaren visat att han eller hon har stor nytta av att avverkningen tidigareläggs bör skogsvårdsstyrelsen i särskilda fall kunna medge undantag från kravet på tillstånd.

Några remissinstanser har föreslagit att en förvärvare skall uppvisa lagfart på förvärvet innan avverkning skall tillåtas. Det är i och för sig riktigt att ett krav på lagfart skulle innebära vissa lättnader i kontrollen för en skogsvårdsstyrelse eftersom lagfart, i de fall förvärvstillstånd krävs för förvärvet, enligt 20 kap. 6 § 8 jordabalken inte får meddelas med mindre förvärvstillstånd föreligger. Av jordabalkens bestämmelser framgår emellertid att det vid sidan av kravet på förvärvstillstånd finns en rad andra villkor som kan utgöra hinder mot meddelande av lagfart. Att låta samtliga dessa omständigheter utgöra grund för ett förbud mot avverkning skulle dock föra för långt. Därför är det inte lämpligt att knyta rätten till avverkning till att lagfart har meddelats.

Med anledning av de synpunkter som bl.a. Jordbruksverket framfört om behovet av en översyn av jordförvärvslagets regler om bosättningsplikt erinrar regeringen om de förslag som lagts fram i propositionen Ändringar i jordförvärvslagen (1979:230) (prop. 2004/05:53). I propositionen föreslås bl.a. att bestämmelserna i jordförvärvslagen om tillstånd vid förvärv av lantbruksegendom i glesbygd skärps, så att den tid en person måste ha varit bosatt i glesbygd inom den kommun där fastigheten är belägen, för att kunna göra tillståndsfria förvärv, förlängs från sex månader till ett år samt att möjligheten att undgå tillståndsplikt genom ett bosättningsåtagande på fastigheten tas bort. I stället föreslås att den som kan göra sannolikt att han avser att varaktigt bosätta sig på fastigheten eller att förvärvet varaktigt kommer att främja sysselsättningen på orten inte skall vägras tillstånd.

Enligt den ovan föreslagna bestämmelsen får en förvärvare av en skogsfastighet, i de fall där förvärvet kräver förvärvstillstånd, inte påbörja en avverkning på fastigheten innan förvärvstillstånd meddelats. Överträdelse av denna bestämmelse bör bli föremål för sanktioner. Överträdelse av liknande handlingsregler i skogsvårdslagen har sanktionerats genom straffansvar. Det finns därför skäl att även i detta fall föreskriva straffansvar för den som bryter mot bestämmelsen. Därför bör påföljdsbestämmelserna i 38 § första stycket 2 justeras så att straffbestämmelsen även omfattar överträdelse av förbudet mot att påbörja avverkning innan förvärvstillstånd meddelats.

6 Avverkning av skog

<p>Regeringens förslag: Det skall vara möjligt att i särskilda fall medge undantag från kravet på ändamålsenlig avverkning för att bevara och utveckla natur- eller kulturmiljövärden.</p>

Skogsstyrelsens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Många remissinstanser tillstyrker allmänt förslaget till lagändring. *Lantbrukarnas riksförbund* instämmer i förslaget och rekommenderar att Skogsstyrelsen får i uppdrag att utreda behovet av nya föreskrifter som kan ge vägledning för s.k. kontinuerligt skogsbruk. *Statens fastighetsverk* anför att man vid tillämpning av skogsvårdslagstiftningen bör vara mer flexibel i avvägningen mellan produktions- och miljömål så att alternativa metoder kan användas i avvaktan på forskningsresultat kring alternativa skogsbruksmetoder i s.k. kontinuitetsskogar.

Skälen för regeringens förslag

Enligt 10 § första stycket skogsvårdslagen skall avverkning på skogsmark vara ändamålsenlig för återväxt av ny skog eller främja skogens utveckling. Med att främja skogens utveckling avses röjning eller gallring. Syftet med bestämmelsen är att tillgodose behovet av ett långsiktigt och bärkraftigt skogsbruk.

Genom 1993 års skogspolitiska beslut (prop. 1992/93:226, bet. 1992/93:JoU15, rskr. 1992/93:252) mjukades reglerna kring avverkning upp för att öppna för avverkningsformer som innebär alternativ till slutavverkning. Bortsett från fjällskogsbädning har begreppet slutavverkning betraktats som identiskt med kalavverkning, med eller utan lämnande av fröträd. Bakgrunden till uppmjukningen var att främja ett ökat mångbruk av skogen, vilket kan vara aktuellt i områden som är känsliga med hänsyn till särskilda naturvärden och i tätortsnära skogar där den dominerande avverkningsformen trakthyggesbruk passar mindre väl. Det grundläggande kravet att avverkningen måste vara ändamålsenlig för återväxt av ny skog bibehölls dock, vilket har medfört att avverkningsformer som inte ger tillfredställande återväxt inte kan accepteras.

Hänsyn till natur- och kulturmiljövärden vid avverkning

Vid införandet av 1993 års skogspolitik utvecklades skogsvårdslagens föreskrifter om hänsyn till natur- och kulturmiljön. Exempel på sådan hänsyn är att undvika eller begränsa skador i och invid hänsynskrävande biotoper och värdefulla kulturmiljöer i skogen, att lämna kvar träd, träd-samlingar och döda träd vid avverkning, att anpassa hyggens storlek och form och att spara skydds-zoner vid vatten. Miljöhänsynen vid för-yng-ringsavverkning har förbättrats under 1990-talet. Andelen av den avverkade arealen som uppfyller skogsvårdslagens krav har ökat markant. Av rapporten Skogsvårdsorganisationens utvärdering av skogspolitikens effekter (SUS 2001) framgår emellertid att det alljämt finns brister inom många områden. Regeringen anser att möjligheterna till olika typer av avverkningar behöver utökas för att det skall vara möjligt att bevara och utveckla natur- eller kulturmiljövärdena inom olika områden. Vid sådana avverkningar bör accepteras att virkesproduktionen inte kommer i första hand. Detta gäller t.ex. de bestånd som i en s.k. grön skogsbruksplan

åsatts målklassen "Naturvård skötsel" och vars natur- eller kulturmiljövärden bedöms öka genom en avverkning i strid med huvudregeln. För att kunna tillgodose dessa behov bör en skogsvårdsstyrelse få möjlighet att, efter hörande av andra berörda myndigheter, medge undantag från huvudregeln i sådana fall. Undantag från tillåtna avverkningsformer bör även kunna medges i sådan tätortsnära skog vars främsta funktion är att nyttjas utifrån ett friluft-, natur- och kulturmiljöperspektiv.

Vad gäller frågan om alternativa avverkningsmetoder i s.k. kontinuitetsskogar vill regeringen peka på den förstudie som Skogsstyrelsen har genomfört (Skogsstyrelsens meddelande 1-2004). I denna studie konstateras att kalavverkning är olämplig i kontinuitetsskogar. I stället bör alternativa avverkningsformer, exempelvis blädning eller annan typ av avverkning som medger ett kontinuerligt trädsikt tillämpas.

En godtagbar produktion kan i de allra flesta fall upprätthållas samtidigt som de kontinuitetsberoende värdena kan bevaras. Det är först vid hårdare avverkningar som dessa värden riskerar att förstöras.

I vissa undantagsfall kan det dock finnas situationer då det vid avverkning i kontinuitetsskogar kan behöva göras undantag från de nyss nämnda kraven i 10 §. Den föreslagna ändringen ger denna möjlighet. I avvaktan på bättre kunskaper bör emellertid den nu föreslagna undantagsmöjligheten tillämpas restriktivt.

7 Brukningsenhet

Regeringens bedömning: Skogsvårdsstyrelsen bör på begäran av skogsmarkens ägare få möjlighet att medge undantag från regeln i 12 § skogsvårdslagen om avgränsning av brukningsenhet om denna kan antas medföra betydande svårigheter att planera skogsbruket. Ett sådant beslut får inte medföra olägenhet av betydelse för råvaruförsörjningen, sysselsättningen eller miljön.

Skogsstyrelsens förslag: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanser: Många tillstyrker förslaget allmänt. *Naturvårdsverket* anser att effekterna på miljön av den föreslagna ändringen bör övervägas närmare. *Skogsindustrierna* anser att ändringen är positiv.

Skälen för regeringens bedömning: Sedan lång tid tillbaka har det funnits regler om ransonering för skogsbruket för att säkerställa en viss jämnhet i virkesavkastningen. De främsta motiven för detta har varit en önskan att trygga sysselsättningen och industrins råvaruförsörjning. Genom 1979 års skogspolitiska beslut (prop. 1978/79:110, bet. 1978/79:JoU30, rskr. 1978/79:387) infördes begreppet brukningsenhet. I propositionen konstaterades att det finns starka skäl för en fortsatt ransonering av den äldre skogen och att kravet på ransonering bör ställas på varje brukningsenhet. Med brukningsenhet skall i regel avses en och samma ägares skogsinnehav inom en kommun. I vad mån avsteg från denna regel skall få göras måste främst prövas med hänsyn till att främja en jämn sysselsättning i skogsbruket. En uppdelning av skogsmarksinnehav inom en kommun eller en sammanföring av mark inom två eller flera

kommuner borde följaktligen få ske bara om det är lämpligt med hänsyn till sysselsättningsunderlaget inom olika arbetskraftsområden.

Sedan bestämmelsen om undantag från regeln om avgränsning av brukningsenhet infördes i skogsvårdsförordningen (1993:1096) 1980 har sysselsättningen inom skogsbruket förändrats avsevärt. Vid den tidpunkten sysselsatte skogsbruket ca 50 000 personer. I dag är antalet ca 20 000. Till skillnad från tidigare arbetar de anställda inom skogsbruket numera ofta över stora områden. Förändringarna innebär att någon skillnad i sysselsättningshänseende beroende på avgränsningen av brukningsenheter knappast kan påvisas. Enligt Skogsstyrelsen har av den orsaken någon prövning grundad på det kriterium för undantag från regeln om avgränsning av brukningsenhet som anges i 14 § första stycket skogsvårdsförordningen inte skett under senare år.

Regeringen anser att det även i fortsättningen är av största vikt att trygga industrins råvarubehov och därmed sysselsättningen både i industrin och i skogsbruket. En förutsättning för det är att skogsbruket kan planeras rationellt. En effektiv naturvård, t.ex. genom landskaps-ekologisk planering, förutsätter också ofta planering över kommungränser. Regeringen anser därför att skogsvårdsförordningen bör ändras så att undantag på begäran av skogsägaren skall kunna göras om huvudregeln i 12 § skogsvårdslagen om brukningsenhet kan antas medföra betydande svårigheter att planera skogsbruket. Undantag från huvudregeln får dock inte medföra olägenhet av betydelse för råvaruförsörjningen, sysselsättningen eller miljön.

8 Högsta tillåtna areal för föryngringsavverkning

Regeringens bedömning: Det bör inte göras någon ändring av skogsvårdslagens och skogsvårdsförordningens regler om högsta tillåtna areal som får föryngringsavverkas på en brukningsenhet.

Skogsstyrelsens förslag: Skogsstyrelsens möjligheter att utfärda föreskrifter ändras från att gälla brukningsenheter större än 1 000 hektar till brukningsenheter större än 500 hektar.

Remissinstanserna: Remissutfallet har varit blandat. Några av remissinstanserna har tillstyrkt förslaget men med synpunkter. *Jordbruksverket* befarar att det kommer att bli ineffektivt då de flesta kända fallen av exploaterade förvärv finns i storleksklassen 100–500 hektar. *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* anser också att lagen skulle bli effektivare om sänkningen gjordes till 100 hektar, men påpekar att mot en sådan sänkning talar det merarbete som uppkommer för såväl skogsägarna som skogsvårdsstyrelserna. *Världsnaturfonden* anser att dispenser från ransoneringsreglerna bör kunna tillgripas även för fastigheter mellan 50 och 500 hektar. *Länsstyrelsen i Västerbottens län* och *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* tillstyrker förslaget under förutsättning att det inte leder till hämmande effekter på virkesförsörjningen.

Några remissinstanser har avstyrkt förslaget eller varit huvudsakligen negativa. *Skogsindustrierna* pekar på att en skärpning av ransoneringsreglerna innebär betydande inskränkningar i äganderätten för skogsägare. En skogsägare kan tvingas spara skog som är lämplig att avverka och skogsindustrins virkesförsörjning kan påverkas negativt. *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* anser att ytterligare skärpta regler skulle försvåra för den enskilde skogsägaren i högre utsträckning än vad de vinster som skulle uppnås med en jämnare virkesförsörjning. *Föreningen Sveriges Skogsplantproducenter* framhåller att nuvarande regler är tillräckliga. *LRF Skogsägarna* anser att Skogsstyrelsen förbisett de ändrade konkurrensförutsättningar som blir följden av förslaget och förordar i stället en höjning av den aktuella gränsen till 2 000 hektar.

Skälen för regeringens bedömning: Av 11 § skogsvårdslagen följer att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får, i fråga om större skogsinnehav, för att främja en jämn åldersfördelning av skogen föreskriva att högst en viss andel av en brukningsenhets skogsmarksareal får avverkas under en viss period. I fråga om övriga skogsinnehav får sådana föreskrifter innebära att avverkning inte får ske i sådan utsträckning att mer än hälften av brukningsenhetens produktiva skogsmarksareal kommer att bestå av kalmark och yngre skog.

Enligt 12 § skogsvårdsförordningen får på brukningsenheter större än 50 hektar skogsmark föryngringsavverkning inte ske i sådan utsträckning att mer än hälften av brukningsenhetens produktiva skogsmarksareal kommer att bestå av kalmark och skog yngre än 20 år. Detsamma gäller brukningsenheter på 50 hektar eller mindre som genom fastighetsbildning bildats eller tillförts mark från en enhet större än 50 hektar och mindre än tre år förflutit därefter. För brukningsenheter större än 1 000 hektar gäller ytterligare begränsningar enligt Skogsstyrelsens föreskrifter.

Skogsstyrelsens förslag innebär att möjligheten för Skogsstyrelsen att utfärda föreskrifter ändras från att gälla brukningsenheter större än 1 000 hektar till brukningsenheter större än 500 hektar.

Regeringen kan å ena sidan dela Skogsstyrelsens bedömning att en skärpning av skogsvårdslagens ransoneringsregler skulle kunna bidra till att motverka möjligheterna för de oseriösa aktörerna att utföra exploaterande avverkningar. Å andra sidan skulle en sådan regeländring innebära ett antal negativa effekter. Avverkningsmöjligheterna för ett stort antal skogsägare skulle påverkas. Skärpta ransoneringsregler skulle innebära betydande inskränkningar av skogsägarens rätt att disponera sin fastighet, samtidigt som industrins virkesförsörjning kortsiktigt skulle kunna påverkas negativt. En skogsägare skulle även kunna bli tvungen att spara skog som utifrån belägenhet eller värdetillväxt vore lämplig att avverka. En sådan regeländring skulle också kräva ökade resurser för skogsvårdsorganisationens tillsyn.

Som påpekats av flera remissinstanser finns det dessutom mycket som talar för att en ändring av ransoneringsreglerna, för att verkligen bli ett effektivt medel mot s.k. exploaterade avverkningar, skulle behöva omfatta även enheter som har en areal under 500 hektar. Om även sådana brukningsenheter skall omfattas skulle emellertid de nyss nämnda negativa effekter som det föreliggande förslaget kan föra med sig bli avsevärt större. Med hänsyn till det anförda anser regeringen att förslaget inte bör genomföras.

Regeringens bedömning: Någon ändring i frågan om straffansvar för den som bryter mot sådana föreskrifter om produktion av, handel med och införsel av skogsodlingsmaterial som meddelats med stöd av 7 § andra stycket skogsvårdslagen bör inte göras nu. Regeringen avser att återkomma i frågan vid ett senare tillfälle.

Skogsstyrelsens förslag: Straffbestämmelsen i 38 § första stycket 1 ändras så att överträdelser av föreskrifter meddelade med stöd av 7 § andra stycket skogsvårdslagen omfattas av straffansvaret.

Remissinstanser: Flertalet av de remissinstanser som har yttrat sig har tillstyrkt förslaget eller inte haft några invändningar mot det.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt 38 § första stycket 1 skogsvårdslagen döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 7 § första stycket, 10 § andra stycket, 11 §, 20 § eller 29 § första stycket till böter eller fängelse i högst sex månader.

Fram till den 1 januari 2003 kunde regeringen eller den myndighet som regeringen bestämde enligt 7 § första stycket, om det var påkallat från skogsvårdssynpunkt, meddela föreskrift som förbjuder eller ställer upp villkor för dels användning av visst slag av skogsvårdsmaterial av inhemskt eller utländskt ursprung vid anläggning av skog, dels handel med sådant material. Enligt andra stycket fick regeringen eller den myndighet som regeringen bestämde även meddela föreskrifter för att främja, garantera och kontrollera äkthet och kvalitet vid framställning och handel med skogsodlingsmaterial.

Genom en ändring av 7 § (SFS 2002:614) som trädde i kraft den 1 januari 2003 utvidgades rätten att meddela föreskrifter till att även omfatta produktion och införsel av skogsvårdsmaterial. I den nya lydelsen av paragrafen kom det första stycket att omfatta användning av skogsvårdsmaterial, medan föreskrifter rörande handel med, liksom produktion och införsel av, skogsvårdsmaterial placerades i paragrafens andra stycke. Att den nyss nämnda ändringen av 7 § kom att inskränka det straffbara området som anges i 38 § första stycket 1 kommenterades inte i samband med ändringen.

Som framgått ovan skulle en utvidgning av straffansvaret till att även omfatta föreskrifter meddelade med stöd av 7 § andra stycket innebära en utvidgning av det straffbara området jämfört med vad som gällde före den senaste ändringen av 7 §. Enligt den tidigare lydelsen omfattades bara föreskrifter rörande användning av och handel med skogsodlingsmaterial av straffbestämmelserna medan den nya därutöver omfattar även föreskrifter avseende produktion och införsel av skogsodlingsmaterial. Mot bakgrund av att en sådan utvidgning av straffansvaret inte närmare har belysts i skogsstyrelsens rapport anser regeringen att frågan om en utvidgning av straffansvaret kräver ytterligare överväganden. Regeringen avser därför att återkomma i frågan vid ett senare tillfälle.

10.1 Konsekvenser av förslagen

Konsekvenser för det allmänna

De föreslagna ändringarna bedöms inte medföra några nämnvärda ekonomiska konsekvenser för skogsvårdsstyrelserna.

När det gäller förslaget rörande ekonomisk säkerhet för återväxtåtgärder torde den precisering som föreslås av när säkerhet får krävas väntas medföra å ena sidan något färre ärenden men å andra sidan att vissa ärenden kommer att bli mer komplicerade än i dag. Skillnaden bedöms dock bli marginell ur kostnadssynpunkt. Förslaget borde också medföra en mer enhetlig tillämpning mellan de olika skogsvårdsstyrelserna av i vilka fall som säkerhet krävs.

Förslaget om att förvärvstillstånd, i de fall där det krävs, skall vara meddelat innan avverkning får påbörjas kan för skogsvårdsstyrelsen komma att innebära ett visst merarbete. Merarbetet består i huvudsak av kontroller av anmälningar och ansökningar rörande föryngringsavverkning mot länsstyrelsernas ansökningar om förvärvstillstånd enligt jordförvärvslagen och underställningsärenden enligt fastighetsbildningslagen. Antalet ärenden bedöms emellertid inte bli fler än att de endast kan medföra en marginell kostnadspåverkan för skogsvårdsstyrelserna.

Förslaget om att utvidga undantagen från kravet på att avverkning av skogsmark skall vara ändamålsenlig för återväxt eller främja skogens utveckling till att även omfatta avverkningar som syftar till att bevara och utveckla natur- eller kulturmiljövärden kommer att förbättra natur- och kulturmiljövärden. Den vanligaste tillämpningen av undantagsregeln bedöms avse skogar som kräver aktiv skötsel för att natur- eller kulturmiljövärdena skall bevaras och/eller utvecklas. Även skogsskötsel anpassad för t.ex. tätortsnära skogar som nyttjas i friluft-, natur- och kultursyfte blir möjliga att genomföra i större omfattning än tidigare. I vissa situationer kan regeln även behöva tillämpas vid avverkning i kontinuitetsskogar. Den kostnad som förslaget kan medföra i form av lägre framtida virkesproduktion torde vara ringa i jämförelse med de vinster för natur- och kulturmiljövärden som förslaget ger möjlighet till.

Sammantaget leder inte regeringens förslag och bedömningar i denna proposition till behov av ytterligare statliga resurser utan kommer att rymmas inom givna anslagsramar.

Konsekvenser för småföretag m.fl.

För enskilda skogsbrukares del innebär förslaget om en precisering av i vilka fall som en skogsvårdsstyrelse skall få kräva säkerhet att färre skogsägare än i dag kommer att omfattas av bestämmelserna. Samtidigt innebär förslaget om en utvidgning av en tidigare ägares ansvar för återväxtåtgärder att denne även efter en överlåtelse av en fastighet kan komma att stå kvar med ett ekonomiskt ansvar för åtgärderna eller att en förvärvare av fastigheten tvingas att ställa säkerhet i stället för den tidigare ägaren.

För de förvärvare av skogsfastigheter som är beroende av förvärvstillstånd, och som kommer i besittning av fastigheten innan det givits, kommer förslaget om att tillståndet skall vara meddelat innan avverkning får påbörjas att innebära merarbete i form av ansökan om undantag från avverkningsförbud. I de fall som skogsvårdsstyrelsen inte medger undantag får skogsägaren merarbete i form av uppvisande av förvärvstillstånd. Detta kan leda till viss försening av planerade avverkningsåtgärder. Problemet torde dock vara av mycket ringa omfattning, då de allra flesta överlåtelsehandlingar redan i dag innehåller villkor om att förvärvarens tillgång till fastigheten är beroende av att förvärvstillstånd givits.

10.2 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

De föreslagna lagändringarna bör träda i kraft den 1 juli 2005.

De nya bestämmelserna om en tidigare ägares ansvar för återväxtåtgärder skall, som *Lagrådet* föreslagit, endast tillämpas för säkerhet som har beslutats av skogsvårdsstyrelsen efter ikraftträdandet.

8 §

Skogsmarkens ägare är ansvarig för anläggning och vård av ny skog.

Om säkerhet ställts för fullgörande av återväxtåtgärder enligt 36 § och den skogsmark på vilken åtgärderna skall vidtas överläts genom försäljning, byte eller gåva, är den som ställt säkerhet solidariskt med en senare ägare ansvarig för kostnader som uppkommer om åtgärderna efter beslut av skogsvårdsstyrelsen enligt 35 § fjärde stycket utförs på ägarens bekostnad.

Ansvar enligt andra stycket är begränsat till det belopp för vilket säkerhet ställts. Ansvaret för den som ställt säkerhet upphör om en ny ägare ställer säkerhet för de ifrågavarande återväxtåtgärdernas fullgörande och säkerheten godkänns av skogsvårdsstyrelsen.

Om det finns särskilda skäl får skogsvårdsstyrelsen i andra fall än som anges i tredje stycket besluta att en tidigare ägares ansvar för återväxtåtgärderna skall bortfalla.

(Jfr 8 § i Skogsstyrelsens förslag och 8 § i utredarens rapport.)

I paragrafen regleras ansvaret för anläggning och vård av ny skog. Ändringen i paragrafen har behandlats i avsnitt 4.2.

Bestämmelsen i *andra stycket* innebär att en ägare som ställt säkerhet för återväxtåtgärder enligt 36 §, under vissa förutsättningar, även efter det att fastigheten överlåtits skall svara för kostnaderna för de återväxtåtgärder som omfattas av säkerheten. Därmed kommer säkerheten att gälla för de kostnader som hänför sig till dessa återväxtåtgärder, även om de genomförs efter det att fastigheten överlåtits till en ny ägare.

Ett sådant ekonomiskt ansvar för den tidigare ägaren skall bara inträda om överlåtelsen sker genom försäljning, byte eller gåva. Ansvaret skall dessutom vara solidariskt för en tidigare och en senare ägare och inte överstiga det belopp som säkerheten har ställts för. Ansvaret skall bara kunna göras gällande i samma situation som den ställda säkerheten skulle komma att tas i anspråk, dvs. för det fall skogsvårdsstyrelsen tvingas vidta åtgärderna på ägarens bekostnad. Hur en eventuell kostnad skall fördelas mellan en tidigare och en senare ägare och i vad mån den ena har rätt till regress mot den andra om han eller hon själv får stå för hela eller delar av kostnaden får bli beroende av parternas överenskommelse. Det skall också uppmärksammas att om en tidigare ägare står kvar med ett solidariskt ansvar och skogsvårdsstyrelsen låter utföra återväxtåtgärder på ägarens, eller en tidigare ägares, bekostnad blir den tidigare ägaren part i ärendet.

Av *tredje stycket* framgår att om en senare ägare av fastigheten ställer ny säkerhet, i stället för den som en tidigare ägare ställt, som godkänns av skogsvårdsstyrelsen bortfaller det solidariska ansvaret för den tidigare ägaren och säkerheten kan återlämnas. Hur det i praktiken skall gå till vid ställandet av en ny säkerhet får lösas avtalsvägen mellan parterna. Själva ställandet av säkerhet torde inte skilja sig från de fall där säkerhet ställs som en följd av ett beslut om säkerhet enligt 36 §. Den enda skillnaden är att säkerheten inte ställs som en följd av skogsvårdsstyrelsens beslut. Exempelvis kan överlåtare och förvärvare ange i överlåtelsehandlingarna

att förvärvets bestånd är villkorat av att säkerhet ställs och godkänns av skogsvårdsstyrelsen. Ett annat sätt är att säkerheten ställs direkt i samband med att överlåtelsehandlingarna undertecknas. En tidigare ägare får då tillbaka sin säkerhet när skogsvårdsstyrelsen har godkänt den säkerhet som förvärvaren ställt. Om det, innan återväxtåtgärderna har vidtagits, sker ytterligare överlåtelser innebär det inte att det solidariska ansvaret upphör. En tidigare ägare står kvar med ansvaret till dess åtgärderna har vidtagits eller att skogsvårdsstyrelsen befriar honom eller henne från det solidariska ansvaret i enlighet med fjärde stycket. För det fall en ny ägare ställer säkerhet för återväxtåtgärder, i stället för en tidigare ägare, blir denne i sin tur solidariskt ansvarig om han eller hon överlåter fastigheten innan åtgärderna har vidtagits.

Om det skulle inträffa att en tidigare ägare står kvar med ett ekonomiskt ansvar även efter överlåtelsen och det därefter skulle inträffa någon händelse som medför att det skulle anses som stötande om det solidariska ansvaret kvarstod, har skogsvårdsstyrelsen enligt *fjärde stycket* möjlighet att befria en tidigare ägare från detta ansvar. För att markera att det skall röra sig om skäl av betydande vikt skall det krävas särskilda skäl för en sådan eftergift. En sådan eftergift från en skogsvårdsstyrelse har inte någon betydelse för eventuella avtal som en överlåtare och förvärvare har träffat med varandra om ansvar för kostnaderna, regressrätt m.m.

Lagrådet har framfört önskemål om konkreta exempel på när det skulle vara stötande att det solidariska ansvaret kvarstod. Det är svårt att närmare ange i vilka fall som det kan bli aktuellt att befria en tidigare ägare från ett solidariskt ansvar. Avsikten är dock att det i det enskilda fallet skall finnas någon speciell omständighet som medför att säkerheten inte längre anses nödvändig. Att det förflutit lång tid från det att den ursprungliga säkerheten ställdes eller att det skett ytterligare överlåtelser utöver den varigenom det solidariska ansvaret uppstod är emellertid omständigheter som, var för sig eller tillsammans, skall kunna tillmätas betydelse vid en sådan bedömning.

10 §

Avverkning på skogsmark skall vara ändamålsenlig för återväxt av ny skog eller främja skogens utveckling.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får till skydd för den yngre skogen föreskriva att trädbestånd under en viss ålder inte får avverkas samt meddela föreskrifter om hur avverkning skall bedrivas för att tillgodose kraven enligt första stycket.

För att möjliggöra försöksverksamhet eller för att bevara och utveckla natur- eller kulturmiljövärden får skogsvårdsstyrelsen i särskilda fall medge undantag från första stycket.

(Jfr Skogsstyrelsens förslag 10 §)

I paragrafen anges på vilket sätt avverkning får företas på en fastighet. Ändringarna i paragrafen har behandlats i avsnitt 6.

Enligt *tredje stycket* får undantag medges även för att bevara och utveckla natur- eller kulturmiljövärden. Det gäller t.ex. för bestånd som i en s.k. grön skogsbruksplan åsatts målklassen "Naturvård skötsel". I fortsättningen kommer en skogsvårdsstyrelse t.ex. att kunna medge gallring m.m. för att bevara eller återställa hagmark som har särskild betydelse

för att bevara natur- eller kulturvärden. Även skogsskötsel anpassad för tätortsnära skogar som nyttjas för rekreationssyfte bör kunna medges i större omfattning än tidigare.

10 a §

Om tillstånd enligt jordförvärvslagen (1979:230) krävs vid förvärv av fastighet, får förvärvaren inte påbörja avverkning förrän sådant tillstånd meddelats.

Om det finns särskilda skäl får skogsvårdsstyrelsen medge undantag från första stycket.

(Jfr Skogsstyrelsens förslag 10 a §)

I paragrafen anges att i de fall som ett förvärv av en fastighet är beroende av förvärvstillstånd enligt jordförvärvslagen får, som huvudregel, avverkning inte ske innan sådant tillstånd meddelats. Frågan har behandlats i avsnitt 5.2.

Paragrafen är ny. Genom den föreslagna paragrafen försvåras den möjlighet som i dag finns att genomföra exploaterade förvärv genom att en förvärvshandling kan utformas så att förvärvaren får avverka skogen på fastigheten trots att förvärvstillstånd inte har erhållits.

Förslaget innebär att avverkning inte får påbörjas om förvärvstillstånd inte har meddelats i de fall det krävs enligt jordförvärvslagen.

Om det i ett enskilt fall inträffar att en avverkning fördröjs på grund av lång handläggningstid avseende frågan om förvärvstillstånd får skogsvårdsstyrelsen medge undantag från kravet på att sådant tillstånd skall ha meddelats före avverkning. Undantag bör emellertid bara komma i fråga då det är klarlagt att förvärvstillstånd kan beviljas och förvärvaren kan påvisa stor nytta av att avverkningen kan tidigareläggas. Det bör framhållas att en skogsvårdsstyrelse bara i undantagsfall kan antas ha sådan kännedom om förhållandena i ett enskilt fall att man utan särskilda utredningsåtgärder kan avgöra om förutsättningarna för att medge undantag är uppfyllda.

Det bör uppmärksammas att en ansökan om förvärvstillstånd inte nödvändigtvis behöver göras hos tillståndsmyndigheten inom den sex-veckorsperiod inom vilken skogsvårdsstyrelsen har att hantera en anmälan om föryngringsavverkning enligt skogsvårdslagen. I vissa fall kan skogsvårdsstyrelsen därför behöva göra ytterligare utredningsinsatser för att klarlägga om det fastighetsförvärv som anmälan om avverkning avser omfattas av ett krav på förvärvstillstånd eller inte.

36 §

Om en avverkning föranleder förhållandevis dyra återväxtåtgärder i större omfattning, får skogsvårdsstyrelsen i samband med avverkningen besluta att säkerhet skall ställas för fullgörandet av åtgärderna, om det skäligen kan befaras att åtgärderna annars inte blir vidtagna. Säkerheten skall avse de kostnader som skogsvårdsstyrelsen får ta ut enligt 8 § andra stycket och 35 § fjärde stycket.

Säkerhet får även krävas som villkor för tillstånd enligt 16 § eller enligt 27 § första stycket.

Har skogsvårdsstyrelsen enligt första stycket beslutat att säkerhet skall ställas, får avverkningen inte påbörjas förrän säkerheten har ställts och godkänts av skogsvårdsstyrelsen.

Ställs inte säkerhet i fall som avses i första stycket, får skogsvårdsstyrelsen meddela förbud att avverka skog på brukningsenheten utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd

(Ändringen saknar motsvarighet i Skogsstyrelsens förslag. Jfr 36 § i utredarens rapport.)

I paragrafen regleras i vilka fall som en skogsvårdsstyrelse får besluta om att en skogsägare skall ställa säkerhet. Ändringen i paragrafen har behandlats i avsnitt 4.3 och 4.4.

Ändringen i *första stycket* innebär större restriktivitet i fråga om förutsättningarna för när en skogsvårdsstyrelse får besluta om säkerhet i samband med en avverkning.

I fortsättningen bör säkerhet bara få krävas om det, förutom att det skall vara fråga om en avverkning av större omfattning som föranleder kostsamma återväxtåtgärder, skäligen kan befaras att åtgärderna annars inte blir vidtagna.

Det går inte att ge en uttömmande beskrivning av vilka omständigheter som i ett enskilt fall skall medföra att ett sådant antagande kan göras. Bland de omständigheter som kan tänkas aktualisera frågan om säkerhet kan följande anföras.

Om skogsägaren tidigare misskött sina skyldigheter att anlägga ny skog på brukningsenheten kan det befaras att han även efter den anmälda avverkningen kommer att missköta återväxten. Skogsägaren bör i sådana fall kunna avkrävas säkerhet som villkor för den anmälda avverkningen.

En annan omständighet som bör kunna beaktas är omfattningen av tidigare avverkningar på brukningsenheten. Med detta avses främst att dessa varit så stora och/eller så frekventa att den anmälda avverkningen får ses som en sista möjlig avverkning och den sista avkastning som under överskådlig framtid kan utvinnas ur fastigheten. I en sådan situation kan det, framför allt om skogsägarens ekonomi är dålig, finnas skäligen anledning befara att skogsägaren kan komma att undandra sig ansvaret för återväxtåtgärderna.

Skäl för att kräva säkerhet kan också aktualiseras med hänsyn till skogsägarens tidigare verksamhet. Om en skogsägare före det aktuella förvärvet har misskött återväxten på andra fastigheter kan det finnas anledning att skäligen befara att skogsägaren kommer att undandra sig sin skyldighet även i det aktuella fallet. Även i fall där ägaren har ägnat sig åt helt annan verksamhet som framstår som oseriös, t.ex. om den kantats av konkurser eller obetalda skatter kan det finnas anledning att befara att ägaren vill öka vinsten av en avverkning genom att slippa vidta återväxtåtgärder. Hit bör också kunna räknas fall där ägaren inte har uppfyllt ett åtagande enligt jordförvärvslagen om bosättning på en fastighet enligt de bestämmelser som föreslås upphävas i propositionen om ändringar i jordförvärvslagen.

Andra situationer där det mer allmänt kan finnas anledning att överväga säkerhet är då en avverkning medför särskilt dyra eller omfattande återväxtåtgärder eller om skogsägaren i fråga har en ekonomisk situation

som är så svag att det kan ifrågasättas om han har tillräckliga resurser för att genomföra nödvändiga åtgärder.

För att tydliggöra att säkerheten skall kunna täcka kostnader för återväxtåtgärder som vidtas på en försumlig markägares bekostnad såväl enligt 8 § andra stycket som enligt 35 § fjärde stycket bör detta framgå direkt av paragrafen.

Ändringen i *tredje stycket* är avsedd att tydliggöra att förbudet mot att påbörja en avverkning innan säkerhet har ställts och godkänts av skogsvårdsstyrelsen bara avser fall där en skogsvårdsstyrelse fattat beslut om att säkerhet skall ställas.

38 §

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som uppsåtliga eller av oaktsamhet

1. bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 7 § första stycket, 10 § andra stycket, 11 §, 20 § eller 29 § första stycket,
2. bryter mot 10 § första stycket *eller 10 a §*,
3. bryter mot 16 § första stycket eller mot villkor som gäller avverkning och som har meddelats med stöd av 16 § tredje stycket, 18 § andra stycket eller 21 § tredje stycket,
4. bryter mot 36 § *tredje stycket eller avverkningsförbud som avses i 36 § fjärde stycket*,
5. inte fullgör anmälningsskyldighet som har föreskrivits med stöd av 14 §,
6. inte rättar sig efter ett föreläggande eller bryter mot ett förbud som har meddelats för att 31 § eller en föreskrift enligt 30 § skall följas,
7. genom avverkning eller andra åtgärder bryter mot 25 § första stycket första meningen, 27 § första stycket eller mot ett beslut om avverkning som har meddelats med stöd av 27 § tredje stycket.

I ringa fall döms inte till ansvar.

Den som inte har rättat sig efter ett vitesföreläggande eller som har överträtt ett vitesförbud döms inte till ansvar enligt denna lag för en gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

(Jfr 38 § i Skogsstyrelsens förslag och 38 § i utredarens rapport.)

I paragrafen regleras straffansvaret för överträdelse av skogsvårdslagens bestämmelser. Ändringen i paragrafen har behandlats i avsnitten 4.4 och 5.3.

Första stycket p 2. Ändringen är en följd av den nya 10 a § som införs och genom vilken en skogsägare, i de fall som förvärvstillstånd krävs, inte får påbörja en avverkning utan att sådant tillstånd erhållits.

Första stycket p 4. Ändringen är avsedd att tydliggöra att straffbestämmelsen skall omfatta såväl tredje som fjärde stycket i 36 §.

Förteckning över remissinstanserna till rapporten Skog till nytta för alla

Prop. 2004/05:58
Bilaga 1

Efter remiss har yttranden över rapporten kommit in från Kammarrätten i Sundsvall, Statskontoret, Riksrevisionsverket, Statens fastighetsverk, Sametinget, Riksantikvarieämbetet, Naturhistoriska riksmuseet, Arbetsmarknadsstyrelsen, Lantmäteriverket, Naturvårdsverket, Verket för innovationssystem, Verket för näringslivsutveckling, Länsstyrelserna i Gävleborgs, Kronobergs, Skåne, Värmlands och Västerbottens län, Kungliga skogs- och lantbruksakademien, Sveriges lantbruksuniversitet, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Föreningen Sveriges skogsplantproducenter, Svenska Naturskyddsföreningen, LRF Skogsägarna, Föreningen Sveriges skogsindustrier, Sveriges akademikers centralorganisation, Tjänstemännens centralorganisation, Skogs- och Träfacket, Sveriges jordägareförbund, Svenska samernas riksförbund, Sågverkens riksförbund, Sveriges hembygdsförbund, Världsnaturfonden och Gävleborgs fäbodförening. Yttranden har också kommit in från några privatpersoner.

Uppdraget avser att utvärdera möjligheten och konsekvenserna av att knyta säkerhet för återväxtåtgärder enligt 36 § skogsvårdslagen till fastigheten. Sådan säkerhet avser ytterst att täcka de kostnader en skogsvårdsstyrelse får, om den tvingas att själv vidta återväxtåtgärder efter en avverkning, men tjänstgör i praktiken som ett påtryckningsmedel för att förmå skogsägaren att vidta åtgärderna så snart som möjligt. Systemet med säkerheter enligt 36 § skogsvårdslagen tillämpas så, att säkerheten lämnas tillbaka om fastigheten säljs. Vissa personer, s.k. klippare, utnyttjar detta förhållande genom att köpa skogsfastigheter, ställa säkerheter för återväxtåtgärder och göra stora avverkningar men därefter sälja fastigheterna och få tillbaka säkerheten.

Utredningen visar att förfarandet inte är vanligt. När det förekommer väcker det emellertid uppseende och ogillande. Den som gör så förstör för andra som skulle haft möjlighet att bedriva ett långsiktigt skogsbruk. Den som köper av klipparen kan förmodligen inte sänka priset med de dryga förnygringskostnaderna efter klipparens avverkning. Effekten kan bli att klipparen kan bjuda över andra, när han förvärvar en fastighet för att avverka den. Förfarandet bör därför motverkas, även om det inte är frekvent.

Mina överväganden leder till att det inte är möjligt att i egentlig mening knyta säkerheten till fastigheten. Om därmed menas att en panträtt skall lämnas i fastigheten, lägger jordabalkens panträttskonstruktion hinder i vägen, och för övrig används ytterst sällan panträtt i fastighet som säkerhet enligt 36 § skogsvårdslagen. Det finns inte heller något behov av att ge skyldigheten ett vidta återväxtåtgärder ett sakrättsligt skydd, eftersom den aktuella ägaren alltid är skyldig att vidta sådana åtgärder oavsett orsaken till behovet av dem.

Inte heller är det möjligt att meddela föreskrifter om en övergång av säkerheten från köpare till säljaren. Det skulle vara ett för stort ingrepp i avtalsfriheten och det skulle knappast heller vara möjligt att reglera en sådan enskild detalj i ett ofta omfattande avtal om överlåtelse av fast egendom.

I stället bör man enligt min mening angripa problemet där det har sin rot, nämligen in säljarens önskan att bli kvitt skyldigheten att vidta återväxtåtgärder och få tillbaka säkerheten. Jag föreslår att vid överlåtelse av fastigheten säkerheten i vissa situationer får stå kvar och att detsamma i så fall får gälla även i fråga om säljarens kostnadsansvar. Detta ansvar bör vara solidariskt med köparens ansvar men begränsas till det högsta belopp som säkerheten gäller för och endast omfatta de återväxtåtgärder som säkerheten avser.

Inom landets skogsvårdsstyrelser används nu två olika metoder när det gäller att besluta om säkerhet skall ställas eller inte. Två skogsvårdsstyrelser tillämpar vad som kan kallas en generell metod, varvid säkerhet avkrävs alla skogsägare som avverkar en viss areal. Övriga skogsvårdsstyrelser tillämpar vad som kan kallas en selektiv metod, varvid stort avseende fästs vid vad man vet om skogsägaren.

Om säkerheten skall stå kvar även efter en överlåtelse, skulle det föra för långt att kräva säkerhet av alla som avverkar en viss areal och av

vilka flertalet är skogsägare som bedriver ett seriöst och långsiktigt skogsbruk. Förutsättningarna för att säkerhet skall kunna krävas bör göras mer restriktiva. Säkerhet bör bara krävas endast om det finns särskilda skäl för det på grund av vissa närmare angivna omständigheter.

Prop. 2004/05:58
Bilaga 2

Härigenom föreskrivs i fråga om skogsvårdslagen (1979:429)
dels att i 14 och 29 §§ orden ”Skogsmarkens ägare” skall bytas ut mot
”Skogsägaren”,
dels att 8, 35 och 36 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §¹

Skogsmarkens ägare är ansvarig för anläggning och vård av ny skog.

Skogsmarkens ägare (*skogsägaren*) är ansvarig för anläggning och vård av ny skog.

Om skogsägaren enligt 36 § första stycket har ställt säkerhet för fullgörandet av återväxtåtgärder är han, även om skogsmarken överlåtits till ny ägare, intill det högsta belopp som säkerheten gäller för solidariskt med den nye ägaren ansvarig för kostnaderna för de åtgärder som säkerheten avser.

35 §²

En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att denna lag eller föreskrift som har meddelats med stöd av lagen skall efterlevas.

Ett föreläggande eller förbud får meddelas sedan det har visat sig att myndighetens råd inte har följts. I brådskande fall eller när det behövs för att bevara natur- eller kulturmiljövärden eller när det annars finns särskilda skäl, får dock ett föreläggande eller förbud meddelas omedelbart.

Förelägganden och förbud kan förenas med vite.

Om någon inte rättar sig efter ett föreläggande, får tillsynsmyndigheten besluta att åtgärden skall vidtas på den försumliges bekostnad.

Om någon inte rättar sig efter ett föreläggande, får tillsynsmyndigheten besluta att åtgärden skall vidtas på den försumliges bekostnad *eller i fall som avses i 8 § andra stycket på den tidigare ägarens bekostnad.*

36 §³

Om en avverkning föranleder förhållandevis dyra återväxtåtgärder i större omfattning, får skogsvårdsstyrelsen i samband med av

Skogsvårdsstyrelsen får i samband med en avverkning besluta att säkerhet skall ställas för fullgörandet av återväxtåtgärder, om det

¹ Senaste lydelse 1998:1538.

² Senaste lydelse 1993:553.

³ Senaste lydelse 1998:1538.

verkningen besluta att säkerhet skall ställas för fullgörandet av åtgärderna.

finns särskilda skäl därtill på grund av

1. omfattningen av tidigare avverkningar på brukningsenheten,

2. tidigare brister i fråga om återväxtåtgärder på brukningsenheten,

3. skogsägarens tidigare verksamhet,

4. omständigheterna i samband med skogsägarens förvärv av fastigheten eller brukningsenheten, eller

5. kostnaderna för återväxtåtgärderna.

Prop. 2004/05:58
Bilaga 3

Säkerhet får även krävas som villkor för tillstånd enligt 16 § eller enligt 27 § första stycket.

Avverkning som avses i första stycket får påbörjas först när säkerhet ställts och godkänts av skogsvårdsstyrelsen.

Ställs inte säkerhet i fall som avses i första stycket, får skogsvårdsstyrelsen meddela förbud att avverka skog på brukningsenheten utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd.

Förteckning över remissinstanserna till utredarens rapport

Prop. 2004/05:58
Bilaga 4

Efter remiss har yttranden över rapporten kommit in från Göta hovrätt, Kammarrätten i Sundsvall, Östersunds tingsrätt, Statskontoret, Riksrevisionsverket, Statens fastighetsverk, Sametinget, Riksantikvarieämbetet, Naturhistoriska riksmuseet, Arbetsmarknadsstyrelsen, Lantmäteriverket, Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, Skatteverket, Verket för innovationssystem, Verket för näringslivsutveckling, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Värmlands län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Sveriges lantbruksuniversitet, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Institutet för fastighetsrättslig forskning, Föreningen Sveriges skogsplantproducenter, LRF Skogsägarna, Svenska Bankföreningen, Sveriges akademikers centralorganisation, Svenska kommunförbundet, Sveriges advokatsamfund, Sveriges jordägareförbund, Svenska samernas riksförbund, Sveriges hembygdsförbund.

Kungliga skogs- och lantbruksakademien, Tjänstemännens centralorganisation och har avstått från att yttra sig.

Härigenom föreskrivs i fråga om skogsvårdslagen (1979:429)¹
dels att 8, 11 och 38 §§ skall ha följande lydelse
dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 10 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §²

Skogsmarkens ägare är ansvarig för anläggning och vård av ny skog.

Den som ställt säkerhet för fullgörande av återväxtåtgärder enligt 36 § skogsvårdslagen och genom försäljning, byte eller gåva överlåtit den skogsmark på vilken åtgärderna skall vidtas är solidariskt med ägaren ansvarig för sådana kostnader som uppkommer om åtgärderna efter beslut av skogsvårdsstyrelsen enligt 35 § skogsvårdslagen utförs på ägarens bekostnad.

Ansvar enligt andra stycket är begränsat till det högsta belopp för vilket säkerhet ställts och upphör om en ny ägare ställer säkerhet för de ifrågavarande återväxtåtgärdernas fullgörande och säkerheten godkänts av skogsvårdsstyrelsen.

Skogsvårdsstyrelsen kan, om särskilda skäl föreligger, i annat fall än som angetts i 3 stycket besluta att en överlåtares ansvar för återväxtåtgärderna skall bortfalla.

10 a §

Om tillstånd enligt jordförvärvslagen (1979:230) erfordras vid förvärv av fastighet får avverkning inte påbörjas av den nye ägaren förrän sådant tillstånd meddelats.

Skogsvårdsstyrelsen får i särskilda fall medge undantag från första stycket.

¹ Lagen omtryckt 1993:553.

² Senaste lydelse 1998:1538.

11 §³

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får, i fråga om större skogsinnehav, för att främja en jämn åldersfördelning av skogen föreskriva att högst en viss andel av en brukningsenhets skogsmarksareal får avverkas under en viss period.

I fråga om övriga skogsinnehav får föreskrifter enligt första stycket innebära att avverkning inte får ske i sådan utsträckning att mer än hälften av brukningsenhetens produktiva skogsmarksareal kommer att bestå av kalmark och yngre skog.

För att främja en jämn åldersfördelning av skogen inom en brukningsenhet får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriva att högst en viss andel av en brukningsenhets skogsmarksareal får avverkas.

38 §⁴

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 7 § första stycket, 10 § andra stycket, 11 §, 20 § eller 29 § första stycket,

2. bryter mot 10 § första stycket,

3. bryter mot 16 § första stycket eller mot villkor som gäller avverkning och som har meddelats med stöd av 16 § tredje stycket, 18 § andra stycket eller 21 § tredje stycket,

4. bryter mot avverkningsförbud som avses i 36 §,

5. inte fullgör anmälningsskyldighet som har föreskrivits med stöd av 14 §,

6. inte rättar sig efter ett föreläggande eller bryter mot ett förbud som har meddelats för att 31 § eller en föreskrift enligt 30 § skall följas,

7. genom avverkning eller andra åtgärder bryter mot 25 § första stycket första meningen, 27 § första stycket eller mot ett beslut om avverkning som har meddelats med stöd av 27 § tredje stycket.

I ringa fall döms inte till ansvar.

Den som inte har rättat sig efter ett vitesföreläggande eller som har överträtt ett vitesförbud döms inte till ansvar enligt denna lag för en gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

1. bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 7 § första *eller andra* stycket, 10 § andra stycket, 11 §, 20 § eller 29 § första stycket,

2. bryter mot 10 § första stycket *eller 10 a §*,

³ Senaste lydelse 1993:553.

⁴ Senaste lydelse 1998:1538.

Förteckning över remissinstanserna till Skogsstyrelsens rapport

Efter remiss har yttranden över rapporten kommit in från Göta hovrätt, Östersunds tingsrätt, Kammarrätten i Sundsvall, Länsrätten i Norrbottens län, Riksåklagaren, Ekobrottsmyndigheten, Statens fastighetsverk, Riksrevisionen, Skatteverket, Statskontoret, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Jordbruksverket, Sametinget, Riksantikvarieämbetet, Naturhistoriska riksmuseet, Naturvårdsverket, Lantmäteriverket, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Arbetsmarknadsstyrelsen, Verket för innovationssystem, Verket för näringslivsutveckling, Sveriges hembygdsförbund, Svenska samernas riksförbund, Sveriges advokatsamfund, Skogsindustrierna, Svenska Bankföreningen, Föreningen Sveriges skogsplantproducenter, LRF Skogsägarna, Skogs- och Träfacket, Sveriges jordägareförbund och Världsnaturfonden

Kungliga skogs- och lantbruksakademien, Tjänstemännens centralorganisation och Sveriges akademikers centralorganisation har avstått från att yttra sig.

Förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429)

Härigenom föreskrivs i fråga om skogsvårdslagen (1979:429)¹ dels att 8, 10, 36 och 38 §§ skall ha följande lydelse, dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 10 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §²

Skogsmarkens ägare är ansvarig för anläggning och vård av ny skog.

Den som ställt säkerhet för fullgörande av återväxtåtgärder enligt 36 § och genom försäljning, byte eller gåva överlåtit den skogsmark på vilken åtgärderna skall vidtas är solidariskt med ägaren ansvarig för kostnader som uppkommer om åtgärderna efter beslut av skogsvårdsstyrelsen enligt 35 § fjärde stycket utförs på ägarens bekostnad.

Ansvar enligt andra stycket är begränsat till det högsta belopp för vilket säkerhet ställts. Ansvaret upphör om en ny ägare ställer säkerhet för de ifrågavarande återväxtåtgärdernas fullgörande och säkerheten godkänns av skogsvårdsstyrelsen.

Skogsvårdsstyrelsen får, om det finns särskilda skäl, i andra fall än som anges i tredje stycket besluta att en överlåtares ansvar för återväxtåtgärderna skall bortfalla.

10 §³

Avverkning på skogsmark skall vara ändamålsenlig för återväxt av ny skog eller främja skogens utveckling.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får till skydd för den yngre skogen föreskriva att trädbestånd under en viss ålder inte får avverkas samt meddela föreskrifter om hur avverkning skall bedrivas för att tillgodose kraven enligt första stycket.

¹ Lagen omtryckt 1993:553.

² Senaste lydelse 1993:553.

³ Senaste lydelse 1998:1538.

För att möjliggöra försöksverksamhet får skogsvårdsstyrelsen i särskilda fall medge undantag från första stycket.

För att möjliggöra försöksverksamhet *eller för att bevara och utveckla natur- eller kulturmiljövärden* får skogsvårdsstyrelsen i särskilda fall medge undantag från första stycket.

Prop. 2004/05:58
Bilaga 7

10 a §

Om tillstånd enligt jordförvärvslagen (1979:230) krävs vid förvärv av fastighet får förvärvaren inte påbörja avverkning förrän sådant tillstånd meddelats.

Skogsvårdsstyrelsen får om det finns särskilda skäl medge undantag från första stycket.

36 §⁴

Om en avverkning föranleder förhållandevis dyra återväxtåtgärder i större omfattning, får skogsvårdsstyrelsen i samband med avverkningen besluta att säkerhet skall ställas för fullgörandet av åtgärderna.

Om en avverkning föranleder förhållandevis dyra återväxtåtgärder i större omfattning, får skogsvårdsstyrelsen i samband med avverkningen besluta att säkerhet skall ställas för fullgörandet av åtgärderna *om det skäligen kan befaras att åtgärderna annars inte blir vidtagna. Säkerheten skall avse de kostnader som skogsvårdsstyrelsen får ta ut enligt 8 § andra stycket och 35 § fjärde stycket.*

Säkerhet får även krävas som villkor för tillstånd enligt 16§ eller enligt 27 § första stycket.

Avverkning som avses i första stycket får påbörjas först när säkerhet ställts och godkänts av skogsvårdsstyrelsen.

Avverkning som avses i första stycket får påbörjas först när *en beslutad* säkerhet ställts och godkänts av skogsvårdsstyrelsen.

Ställs inte säkerhet i fall som avses i första stycket, får skogsvårdsstyrelsen meddela förbud att avverka skog på brukningsenheten utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd.

38 §⁵

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 7 § första stycket, 10 § andra stycket, 11 §, 20 § eller 29 § första stycket,

2. bryter mot 10 § första stycket, 2. bryter mot 10 § första stycket *eller 10 a §,*

⁴ Senaste lydelse 1998:1538.

⁵ Senaste lydelse 1993:553.

3. bryter mot 16 § första stycket eller mot villkor som gäller avverkning och som har meddelats med stöd av 16 § tredje stycket, 18 § andra stycket eller 21 § tredje stycket,

4. bryter mot avverkningsförbud som avses i 36 §, 4. bryter mot 36 § *tredje stycket* eller *avverkningsförbud som avses i 36 § fjärde stycket*,

5. inte fullgör anmälningsskyldighet som har föreskrivits med stöd av 14 §,

6. inte rättar sig efter ett föreläggande eller bryter mot ett förbud som har meddelats för att 31 § eller en föreskrift enligt 30 § skall följas,

7. genom avverkning eller andra åtgärder bryter mot 25 § första stycket första meningen, 27 § första stycket eller mot ett beslut om avverkning som har meddelats med stöd av 27 § tredje stycket.

I ringa fall döms inte till ansvar.

Den som inte har rättat sig efter ett vitesföreläggande eller som har överträtt ett vitesförbud döms inte till ansvar enligt denna lag för en gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2005.

2. För säkerhet som har godkänts av skogsvårdsstyrelsen före ikraftträdandet gäller 8 och 36 §§ i sin äldre lydelse.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2004-11-18

Närvarande: f.d. justitierådet Staffan Magnusson, justitierådet Nina Pripp och regeringsrådet Bengt-Åke Nilsson.

Enligt en lagrådsremiss den 14 oktober 2004 (Näringsdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Anders Nauclér.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

8 §

Genom paragrafen införs ett utvidgat ansvar för skogsägare som har ställt säkerhet för fullgörande av återväxtåtgärder och som genom försäljning, byte eller gåva har överlåtit den skogsmark på vilken åtgärderna skall vidtas. Enligt ett nytt andra stycke blir överlåtaren i ett sådant fall, solidariskt med en ny ägare, ansvarig för kostnader som uppkommer om åtgärderna efter beslut av skogsvårdsstyrelsen utförs på ägarens bekostnad. Ansvaret upphör emellertid, om en ny ägare ställer säkerhet för fullgörandet av återväxtåtgärderna och säkerheten godkänns av skogsvårdsstyrelsen (se paragrafens tredje stycke). Om det föreligger särskilda skäl, kan skogsvårdsstyrelsen enligt fjärde stycket också i andra fall besluta att en överlåtares ansvar skall falla bort.

Vid föredragningen har upplysts att avsikten inte bara är att den som har ställt säkerhet och som sedan överlåter skogsmarken kan bli solidariskt ansvarig med den till vilken överlåtelsen har skett. Avsikten är också att, om skogsmarken överlåts vidare, den förste ägaren skall kunna bli solidariskt ansvarig med en senare förvärvare. Enligt Lagrådets mening framgår det inte med önskvärd tydlighet av lagtexten att bestämmelserna skall tolkas på det sättet. Inte heller har saken utvecklats i den allmänna motiveringen eller i författningskommentaren. Tvärtom tyder vissa uttalanden på att det solidariska ansvaret bara gäller de kostnader som den förste förvärvaren har ådragit sig. Lagrådet anser att lagtexten bör göras klarare och att författningskommentaren bör byggas ut.

I författningskommentaren anges inte närmare i vilka fall det skall anses föreligga sådana särskilda skäl som enligt fjärde stycket ger skogsvårdsstyrelsen rätt att låta en överlåtares ansvar falla bort. Det sägs endast att det skulle kunna inträffa en händelse som medför att det skulle vara stötande om det solidariska ansvaret kvarstod. Enligt Lagrådets mening är det önskvärt att författningskommentaren förses med konkreta exempel på situationer då bestämmelsen bör vara tillämplig.

I bestämmelsernas punkt 2 sägs att 8 och 36 §§ skall gälla i sin äldre lydelse för säkerhet som har godkänts av skogsvårdsstyrelsen före lagens ikraftträdande.

Enligt Lagrådets mening är det en lämpligare ordning att knyta an till den tidpunkt då skogsvårdsstyrelsen beslutar att säkerhet skall ställas. Vidare anser Lagrådet att det inte behövs någon särskild övergångsbestämmelse rörande 36 §, eftersom de föreslagna ändringarna i allt väsentligt gäller förutsättningarna för att skogsvårdsstyrelsen skall få besluta att säkerhet skall ställas. Lagrådet föreslår därför att andra punkten i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna ges följande lydelse: ”Har skogsvårdsstyrelsen före ikraftträdandet beslutat att säkerhet skall ställas enligt 36 § första stycket, gäller 8 § i sin äldre lydelse.”

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 16 december 2004

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Ringholm, Freivalds, Sahlin, Pagrotsky, Östros, Messing, Y. Johansson, Bodström, Karlsson, Nykvist, Andnor, Nuder, M. Johansson, Hallengren, Holmberg, Jämtin, Österberg, Orback och Baylan.

Föredragande: statsrådet Messing

Regeringen beslutar proposition 2004/05:58 Ändringar i skogsvårdslagen